

ชื่อเรื่อง	การศึกษา “การวินิจฉัยและการจ่ายยาลดน้ำหนักในคลินิกลดความอ้วน”
ผู้แต่ง	ไพศาล ปวงนิยม จันทนา ธรรมวีระพงษ์
ปีที่เผยแพร่	2551
การเผยแพร่	รูปเล่ม
สถานที่จัดเก็บ (กรณีเอกสารวิชาการ)	ศูนย์วิทยบริการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

โรคอ้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดกลุ่มโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง รวมทั้งโรคปวดข้อ ซึ่งเป็นผลเสียต่อคุณภาพชีวิตของคนอ้วน ด้วยเหตุดังกล่าว สถานพยาบาลรักษาโรคอ้วนมีมากมาย ซึ่งใช้ยาชนิดต่างๆ ในการรักษา โดยไม่มีมาตรฐานการรักษาที่ชัดเจน กองควบคุมวัตถุเสพติด เป็นผู้ขายยาลดความอยากอาหารในกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสำหรับใช้กับผู้ป่วยของตน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้รับการร้องเรียนหรือคำถามจากผู้บริโภคที่ใช้บริการคลินิกลดความอ้วนว่าเกิดอาการข้างเคียงต่างๆ เช่น ความจำลดลง ความคิดสับสน ประสาทหลอน บางรายเสียชีวิต การศึกษาในครั้งนี้เพื่อทราบชนิดของยาที่จ่ายให้แก่ผู้ป่วย ตลอดจนแนวทางการวินิจฉัยผู้ป่วยโรคอ้วน การค้นหาปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วย โดยอาสาสมัครที่มีค่า BMI มากกว่า 27 กก/ม² ไปรับบริการจากยังคลินิกที่มีการแสดงป้ายว่าลดความอ้วน รวมทั้งสิ้น 75 คลินิก เป็นคลินิกในกรุงเทพมหานคร 10 เขต รวม 50 คลินิก จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา ชลบุรี และนนทบุรี จังหวัดละ 5 คลินิก ผลการศึกษายาลดความอยากอาหารในกลุ่มที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางที่จ่ายในคลินิก ทั้งสิ้น 72 คลินิก (ร้อยละ 96) ได้แก่ (1) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 Phentermine และ Diethylpreion (2) ยาควบคุมพิเศษ Sibutramine ซึ่งมีการขึ้นทะเบียน เป็นตำรับยาเพียง 2 ตำรับ ได้แก่ Reductil 10 และ Reductil 15 แต่คลินิกที่จ่าย Redutit 10 มีเพียง 2 คลินิก และจ่าย Sibutramine ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน 35 คลินิก ซึ่งมีรูปแบบ สี ต่างกัน 25 รูปแบบ จัดเป็นยาปลอมทั้งสิ้น (3) ยาอันตราย กลุ่ม Selective Serotonin Reuptake Inhibitors (SSRIs) ได้แก่ Fluoxetine ซึ่งไม่มีข้อบ่งใช้ในการลดน้ำหนักแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีการจ่ายยาที่ไม่เกี่ยวข้องกับลดน้ำหนัก แต่อาจทำให้น้ำหนักลดลงได้ เนื่องจากฤทธิ์ของยาต่อระบบอื่นๆ ของร่างกาย ทั้งนี้ยาส่วนใหญ่ที่จ่ายเป็นยาที่ใช้ในการรักษาเฉพาะโรค เช่น (1) Thyroid Hormone เพื่อเพิ่มการเผาผลาญของร่างกาย ซึ่งการได้รับ Thyroid Hormone อย่างต่อเนื่องอาจทำให้กระบวนการผลิต Thyroid Hormone ตามปกติของร่างกายผิดปกติ (2) Diuretics ยาขับปัสสาวะ อาจทำให้น้ำหนักลดลง เนื่องจากน้ำที่ขับออกมา ซึ่งส่งผลเสียทำให้สูญเสียเกลือแร่ ขาดความสมดุลของ electrolytes ในร่างกาย (3) ยาระบาย คลินิกจำนวนมาก ร้อยละ 73.3 จ่ายยาระบาย ซึ่งมีได้ทำให้น้ำหนักลดลง แต่อย่างไร เนื่องจากสารอาหารจะถูกดูดซึมจากลำไส้เล็ก แต่ยาระบายออกฤทธิ์ที่ลำไส้ใหญ่ สำหรับการวินิจฉัยก่อนการจ่ายยาพบว่า ร้อยละ 81 หาค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index : BMI) แต่ให้ความสำคัญต่อความยาวรอบเอว เพียงร้อยละ 12 สำหรับเรื่องการตรวจสอบปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของคนอ้วน ได้แก่ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ วัดความดันโลหิต พบว่าร้อยละ 50 แนะนำการออกกำลังกายหรือการเลือกรับประทานอาหาร

ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้การลดน้ำหนักยั่งยืนเพียง ร้อยละ 60 จากผลการศึกษาพบว่า การวินิจฉัยและการ
จ่ายยาลดน้ำหนักไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา กระทรวงสา
ธารณสุข และองค์กรเอกชน ได้จัดทำ “แนวทางการวินิจฉัยและการรักษาโรคอ้วนที่ดี” พร้อมมอบรมให้แก่ผู้
ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ต้องการเปิดคลินิกลดน้ำหนักต่อไป

คำสำคัญ โรคอ้วน ยาลดความอ้วน

